

ΜΙΚΡΗ ΠΥΞΙΔΑ compasito

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ



HFC
"Hope
For
Children"



COUNCIL
OF EUROPE
CONSEIL
DE L'EUROPE

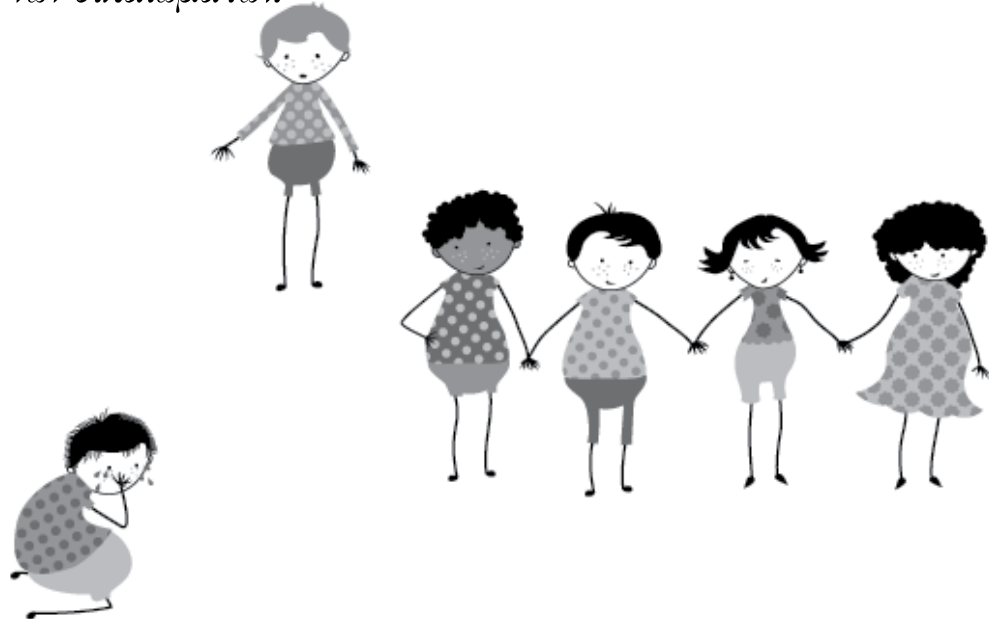


Επίτροπος Προστασίας
των Δικαιωμάτων
του Παιδιού



3. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Οι διακρίσεις αντικρούουν μια θεμελιώδη αρχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.



Το να κάνουμε διακρίσεις ενάντια κάποιου, είναι να αποκλείουμε αυτό το άτομο από την ολοκληρωμένη απόλαυση των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών ή πολιτισμικών δικαιωμάτων και ελευθεριών του. Οι διακρίσεις αντικρούουν μια βασική αρχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι στην αξιοπρέπεια και δικαιούνται τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα. Αυτή η αρχή επαναλαμβάνεται σε κάθε έγγραφο για τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα (π.χ. το Άρθρο 2 της ΟΔΔΑ, το Άρθρο 2 της ΣΔΠ, το Άρθρο 14 και το Άρθρο 1 της ΕΣΑΔ, Πρωτόκολλο Αρ.12). Τα περισσότερα εθνικά Συντάγματα περιλαμβάνουν επίσης διατάξεις ενάντια στις διακρίσεις.

Παρόλο που δεν υπάρχει ένας ορισμός για τις 'διακρίσεις' στο νόμο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι ορισμοί για τις διακρίσεις, στις συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα (π.χ.ΟΔΔΑ, ΣΔΠ, ΕΣΑΔ, στη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων [CERD] ή στη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων Ενάντια στις Γυναίκες [CEDAW], περιλαμβάνονται συγκεκριμένα κοινά στοιχεία:

1. Υπάρχει μια αιτία για τις διακρίσεις που βασίζεται σε διάφορους παράγοντες. Το Άρθρο 2 από τη ΣΔΠ, για παράδειγμα, ονομάζει συγκεκριμένα ως αιτίες για τις διακρίσεις «τη φυλή του παιδιού ή των γονιών του ή του κηδεμόνα του, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες απόψεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, την αναπηρία, τη γέννηση ή άλλη κατάσταση». Το τελευταίο κομμάτι, «ή άλλη κατάσταση», επιτρέπει πολλές άλλες αιτίες για τις διακρίσεις όπως η κοινωνική τάξη, η απασχόληση, οι σεξουαλικές προτιμήσεις ή η προτιμητέα γλώσσα.

2. Υπάρχουν πράξεις που μπορούν να θεωρηθούν ως διακρίσεις. Αυτές μπορούν να είναι η απόρριψη, η απαγόρευση ή ο αποκλεισμός ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων. Κυμαίνονται από τις πιο βάνουσες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η γενοκτονία, η σκλαβιά, η εθνοκάθαρση ή η θρησκευτική καταδίκη, στις πιο λεπτές αλλά επίσης πιο συχνές μορφές διακρίσεων, όπως η πρόσληψη ή η προαγωγή στον εργασιακό χώρο, οι πρακτικές στο σπίτι και η λεκτική κακοποίηση. Οι κοινές μορφές διακρίσεων ανάμεσα στα παιδιά είναι ο αποκλεισμός (π.χ. να αρνούνται να δεχτούν ένα παιδί στο παιχνίδι τους), ο εκφοβισμός και τα πειράγματα που βασίζονται στις διαφορές (π.χ. 'αδελφή', χοντρέλλα', 'βλάκας'). Βλέπετε επίσης το Θέμα 13, Βία, σ. 290.

3. Υπάρχουν συνέπειες που μπορούν συνήθως να εμποδίζουν τα άτομα από το να εξασκούν ή/και να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους. Οι διακρίσεις επιδρούν, επίσης, σε ολόκληρη την κοινωνία, ενισχύοντας τις προκαταλήψεις και τη ρατσιστική συμπεριφορά. Οι διακρίσεις συχνά βασί-

ζονται στην άγνοια, τις προκαταλήψεις και τα αρνητικά στερεότυπα. Επειδή πολλοί άνθρωποι φοβούνται αυτό που φαίνεται περίεργο ή άγνωστο, αντιδρούν με καχυποψία ή ακόμη και βία ενάντια σε οποιονδήποτε του οποίου η εμφάνιση, η κουλτούρα ή η συμπεριφορά δεν είναι οικεία.

Οι συμπεριφορές, οι πράξεις και οι θεσμικές πρακτικές που υποτάσσουν ή περιθωριοποιούν κάποιον, μπορούν να θεωρηθούν διακρίσεις. Ο ρατσισμός, συγκεκριμένα, έχει ιστορικά τις ρίζες του στις πεποιθήσεις για την ανωτερότητα μιας ομάδας έναντι μιας άλλης, πεποιθήσεις που κάποτε χρησιμοποιούνταν για να δικαιολογήσουν τις διακρίσεις σε βάρος 'κατώτερων' ομάδων. Παρόλο που τέτοιες πεποιθήσεις απορρίπτονται τώρα ευρέως, οι φυλετικές διακρίσεις ωστόσο συνεχίζουν να υπάρχουν. Άλλες μορφές διακρίσεων περιλαμβάνουν το σεξισμό, τις διακρίσεις λόγω ηλικίας, την ομοφοβία, τον αντισημιτισμό και τη μη ανεκτικότητα για τις θρησκείες και τη ξενοφοβία, το φόβο ή το μίσος για τους ξένους ή τις ξένες χώρες.

Ο **διαχωρισμός**, μια μορφή διαχωρισμού εθνικών ομάδων που επιβάλλει ένας νόμος ή έθιμο, είναι μια ακραία μορφή διάκρισης. Υπήρξαν επίσημες μορφές διαχωρισμού στην Ευρώπη: για παράδειγμα, οι Εβραίοι ήταν κάποτε απομονωμένοι σε γκέτο. Σήμερα, πολλοί Ρομά σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες αναγκάζονται λόγω εχθρικής συμπεριφοράς ή οικονομικού διαχωρισμού να ζουν σε ξεχωριστές κοινότητες.

Οι διακρίσεις μπορούν να γίνονται ανοιχτά ως άμεσες διακρίσεις, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως εσκεμμένες διακρίσεις που γίνονται σε βάρος ενός ατόμου ή ομάδας. Παραδείγματα τέτοιων άμεσων διακρίσεων θα μπορούσαν να είναι όταν ένα παιδί από μια συγκεκριμένη εθνότητα, δε μπορεί να εισαχθεί σε ένα σχολείο ή μια εταιρία στέγασης δεν ενοικιάζει διαμερίσματα σε μετανάστες. Οι έμμεσες διακρίσεις επικεντρώνονται στην επιρροή μιας πολιτικής ή ενός μέτρου, το οποίο μπορεί να φαίνεται ουδέτερο αλλά στην πραγματικότητα θέτει συστηματικά τους ανθρώπους μιας συγκεκριμένης μειονότητας σε μειονεκτική κατάσταση σε σχέση με τους άλλους. Για παράδειγμα, μια πυροσβεστική υπηρεσία που καθορίζει ένα ελάχιστο ύψος για τους πυροσβέστες τους, αυτόματα αποκλείει πολλές γυναίκες και αλλοδαπούς αιτητές, όπως σε ένα κατάστημα, το οποίο δεν προσλαμβάνει άτομα με μακριές φούστες ή καλυμμένα κεφάλια.

Για να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις, ιδιαίτερα αυτές που είναι πιο έμμεσες και κρυμμένες, ορισμένες χώρες έχουν υιοθετήσει μέτρα **θετικών διακρίσεων**, τα οποία είναι επίσης γνωστά ως **θετικές δράσεις**. Σε μερικές περιπτώσεις οι θετικές διακρίσεις σημαίνουν την εσκεμμένη προτίμηση μιας συγκεκριμένης ομάδας που έχει ιστορικά βιώσει διακρίσεις (π.χ. προτίμηση σε υποψήφιους από ομάδες που σπάνια πηγαίνουν σε πανεπιστήμια, ή θέσπιση ποσοτώσεων από μειονότητες, όπως οι γυναίκες ή οι αγρότες, για συγκεκριμένα δημόσια αξιώματα. Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι να αποζημιώσουν για τις κρυμμένες διακρίσεις, όπως και το να διασφαλίσουν μια πιο ισορροπημένη κοινωνική αντιπροσώπευση. Σε άλλες περιπτώσεις, οι θετικές διακρίσεις σημαίνουν τη δημιουργία συνθηκών για τους ανθρώπους με δυσκολίες (π.χ. σωματικές αναπηρίες) ώστε να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα και ευκαιρίες. Ακόμη μια μορφή θετικών διακρίσεων αναζητά να 'διορθώσει' τις προηγούμενες αδικίες. Όλα αυτά τα μέτρα και οι πρακτικές αναζητούν να προωθήσουν την ισότητα 'μέσω της ανισότητας'.¹

Κάθε φορά που χωρίζουμε τους ανθρώπους και δίνουμε σε διαφορετικούς ανθρώπους και ομάδες, διαφορετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις, πρέπει να κάνουμε την ερώτηση γιατί το πράττουμε αυτό. Είναι όντως αναγκαίο; Οφελεί όλους; Αν όχι, η θετική διάκριση μπορεί από μόνη της να αποτελέσει εκδήλωση προκατάληψης και διάκρισης.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΦΥΛΗ

Ο **ρατσισμός** μπορεί να οριστεί ως η συνειδητή ή ασυνειδητη πίστη στην ανωτερότητα μιας φυλής σε σχέση με μιαν άλλη. Αυτός ο ορισμός προϋποθέτει την ύπαρξη διαφορετικών βιολογικών 'φυλών', μια υπόθεση που με τις σύγχρονες μελέτες έχει καταργηθεί, ιδιαίτερα από τη μελέτη του ανθρώπινου γονιδιώματος. Ωστόσο, παρόλο που η 'φυλή' είναι καθαρά μια κοινωνική δημιουργία, ο ρατσισμός είναι διαδεδομένος σε όλο τον κόσμο. Παρόλο που πολύ λίγοι άνθρωποι πιστεύουν πια σε μια 'άνωτερη

φυλή' με ένα έμφυτο δικαίωμα στο να εξασκεί εξουσία σε αυτούς που θεωρούνται 'κατώτεροι', πολλοί άνθρωποι συνεχίζουν να εξασκούν πολιτισμικό ρατσισμό ή **εθνοκεντρισμό**, πιστεύοντας ότι μερικές κουλτούρες, συνήθως η δική τους, είναι ανώτερες ή άλλες κουλτούρες, παραδόσεις, έθιμα και ιστορίες δεν ταιριάζουν με τις δικές τους.

Ο ρατσισμός οποιασδήποτε μορφής σχετίζεται με την εξουσία, με τα άτομα που έχουν εξουσία να καθορίζουν ποιοι είναι ανώτεροι και να κάνουν διακρίσεις ενάντια ανθρώπων με λιγότερη εξουσία. Ο ρατσισμός συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί ως η πρακτική μετάφραση της προκατάληψης σε πράξη.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Τι μπορείτε να κάνετε για να βοηθήσετε τα παιδιά με τα οποία εργάζεστε να μάθουν να εκτιμούν τη διαφορετικότητα των φυλών και των εθνοτήτων στην κοινότητα τους;*

Οι συνέπειες του ρατσισμού, τόσο σήμερα όσο και στο παρελθόν, είναι καταστρεπτικές τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία, ως σύνολο. Ο ρατσισμός έχει οδηγήσει σε μαζικό αφανισμό, γενοκτονία και καταπίεση. Έχει διασφαλίσει την υποδούλωση των πλειοψηφιών στις ιδιορρυθμίες των πολύ μικρών μειονοτήτων, που έχουν πλούτο και εξουσία.

Οι διακρίσεις που βασίζονται στην εθνότητα και την κουλτούρα Όπως και με τον πολιτισμικό ρατσισμό, ο οποίος υπονοεί ότι ορισμένοι πολιτισμοί είναι ανώτεροι από άλλους, οι διακρίσεις που βασίζονται στην εθνότητα και τον πολιτισμό θεωρούν ότι ορισμένοι πολιτισμοί, συνήθως οι μειονότητες, είναι έμφυτα κατώτεροι ή ανεπιθύμητοι. Ιστορικά, οι Ευρωπαίοι Εβραίοι και Αθίγγανοι έχουν υποφέρει περισσότερο από τις διακρίσεις αυτής της μορφής.

Ο αντισημιτισμός, ή η εχθρότητα ενάντια στους Εβραίους ως θρησκευτική ή εθνική μειονότητα, χρονολογείται από το μεσαίωνα, όταν οι Εβραίοι ήταν συνήθως η μόνη μη-Χριστιανική μειονότητα που ζούσε στη Χριστιανική Ευρώπη. Τους απαγορευόταν να εξασκούν τα περισσότερα επαγγέλματα, αναγκάζονταν να ζουν σε γκέτο ξεχωριστά από τους Χριστιανούς, τιμωρούνταν με υψηλούς φόρους, τους έπαιρναν τις ιδιοκτησίες τους και ακόμη τους απέβαλλαν από τις χώρες τους ή τους σκότωναν. Οι Εβραίοι έχουν παλέψει για αιώνες κατά της αδικίας και των προκαταλήψεων των Χριστιανικών κοινωνιών.

Η άνοδος του ρατσισμού στα μέσα του εικοστού αιώνα, με την ιδεολογία του για την φυλετική ανωτερότητα, ενίσχυσε τον αντισημιτισμό στην Ευρώπη και τελικά οδήγησε στο Ολοκαύτωμα, το συστηματικό αφανισμό περισσότερων από έξι εκατομμυρίων Εβραίων κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Τον εικοστό πρώτο αιώνα, ο αντισημιτισμός απέχει πολύ από το να εξαφανιστεί. Ομάδες που ισχυρίζονται ότι είναι ανώτεροι βεβηλώνουν Εβραϊκά κοιμητήρια και δίκτυα των Νέο-Ναζί εξαπλώνουν ανοιχτά αντισημιτιστική προπαγάνδα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Τι συνέβη στους Εβραίους της χώρας σου κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου;*

Οι Ρομά, που επίσης κακώς αποκαλούνται Τσιγγάνοι, έχουν ζήσει σε όλη την Ευρώπη για αιώνες. Χωρίς μια δική τους πατρίδα, οι Ρομά έχουν διατηρήσει τη γλώσσα τους και την κουλτούρα τους, ενόσω ζούσαν κυρίως νομαδικές ζωές ως μάστορες, βιοτέχνες, μουσικοί και έμποροι. Καθ' όλη την ύπαρξή τους, οι Ρομά έχουν βιώσει διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της αναγκαστικής αφομοίωσης και της αναγκαστικής σκλαβιάς. Κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα, χιλιάδες Ρομά υπέστησαν γενοκτονία από τους Γερμανούς Ναζιστές, αναγκαστική κοινωνικοποίηση υπό Κουμμουνιστικά καθεστώτα της Ανατολικής Ευρώπης, και οικονομικό αποκλεισμό σε υψηλής τεχνολογίας καπιταλιστικές οικονομίες, για τις οποίες δεν έχουν τις απαιτούμενες ικανότητες. Σήμερα, πολλά παιδιά των Ρομά μεγαλώνουν σε εχθρικά κοινωνικά περιβάλλοντα, όπου τους αρνούνται πολλά βασικά δικαιώματα όπως η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη και η στέγαση.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Υπάρχουν Ρομά στην κοινότητά σας; Τα παιδιά τους πηγαίνουν σχολείο; Ποιες είναι οι συμπεριφορές των άλλων παιδιών απέναντι στα παιδιά των Ρομά;*

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

Ως ανταπόκριση στην αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση και την διαφορετικότητα της

κοινωνίας, μερικοί άνθρωποι αντιδρούν με ξενοφοβία, ένα φόβο ή αποστροφή για τους ξένους ή τις ξένες χώρες. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η έννοια του 'ξένου' βασίζεται στις κοινωνικά κατασκευασμένες εικόνες και ιδέες, που μειώνουν τον κόσμο στο 'εμείς', οι κανονικοί, 'καλοί σαν εμένα', και 'αυτοί', οι άλλοι που είναι διαφορετικοί: μian απειλή, μια διαταραχή, που αντιπροσωπεύουν μian υποβάθμιση των αξιών και της σωστής συμπεριφοράς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Μπορείτε να σκεφτείτε παραδείγματα ξενοφοβίας στη χώρα σας; Πώς επηρεάζει η ξενοφοβία τα παιδιά; Τι μπορείτε να κάνετε για να αντιμετωπίσετε αυτές τις επιδράσεις;*

Παρόλο που οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν τη ξενοφοβία ηθικά μη αποδεκτή και αντίθετη σε μια κουλτούρα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αυτή δεν είναι ασυνήθιστη. Οι πράξεις διακρίσεων που βασίζονται στη ξενοφοβία, όπως η λεκτική κακοποίηση και η βία, είναι καθαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΦΥΛΑ

Παρόλο που είναι πιο διακριτικές και λίγο ή πολύ κρυμμένες στην Ευρώπη, οι διακρίσεις των φύλων είναι διαδεδομένες. Πολλοί κοινωνικοί θεσμοί, όπως τα μέσα ενημέρωσης, η οικογένεια, οι οργανισμοί φροντίδας παιδιών ή τα σχολεία, διατηρούν και διαδίδουν στερεότυπα που αφορούν τους άντρες και τις γυναίκες. Τα παραδοσιακά γνωρίσματα των φύλων στις Δυτικές κοινωνίες συχνά σχετίζονται με την εξουσία: οι άντρες και οι τυπικές δραστηριότητές τους χαρακτηρίζονται ως εξωστρεφείς, ισχυροί, παραγωγικοί, θαρραλέοι, σημαντικοί, με επίκεντρο τον κόσμο, με επιρροή και έχοντας υψηλές χρηματικές αμοιβές και κοινωνική αναγνώριση και αξία. Τα κύρια χαρακτηριστικά των γυναικών αντικατοπτρίζουν αδυναμία: εξάρτηση, φροντίδα, παθητικότητα και με επίκεντρο την οικογένεια. Οι γυναίκες συνήθως κατέχουν υποτιμημένες θέσεις, η δουλειά τους εκτιμάται λιγότερο και λαμβάνει λιγότερη αναγνώριση και αμοιβή. Τα κορίτσια ή τα αγόρια που δεν προσαρμόζονται στις στερεοτυπικές προσδοκίες μπορούν να βιώσουν κριτική, εξοστρακισμό, ακόμη και βία. Τέτοιες συγκρούσεις μπορούν να συγχύσουν την ανάπτυξη της ταυτότητας των φύλων των παιδιών. Βλέπετε επίσης τη συζήτηση στο Θέμα 7, Ισότητα των Φύλων, σ. 253.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Η θρησκευτική ελευθερία είναι επίσημα σεβαστή στην Ευρώπη, αν και οι διακρίσεις που βασίζονται στη θρησκεία είναι διαδεδομένες και συχνά συνδέονται άρρηκτα με το ρατσισμό και τη ξενοφοβία. Ενώ στο παρελθόν η Ευρώπη ήταν διχασμένη από συγκρούσεις και διακρίσεις μεταξύ των Προτεσταντών και των Καθολικών Χριστιανών, των Ρωμαϊκών και των Ανατολικών Ορθόδοξων Καθολικών και των 'επίσημων' εκκλησιών και διαφωνούντων αιρέσεων, σήμερα αυτές οι διαφορές μεταξύ των Χριστιανών είναι πολύ λιγότερο σημαντικές. Την ίδια στιγμή, πολλές θρησκευτικές κοινότητες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, συνεχίζουν να υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των Εβραίων, των Ινδουιστών, των Βουδιστών, των Μπαχάι, των Ρασταφάριαν και των Μουσουλμάνων. Αυτή η αυξανόμενη θρησκευτική διαφορετικότητα συνήθως αγνοείται όπως όλων εκείνων των εκατομμυρίων ευρωπαϊκών που δεν πιστεύουν σε μια θρησκεία ή που δεν είναι Χριστιανοί.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Ποιες θρησκευτικές μειονότητες υπάρχουν στη χώρα σας; Πού μαζεύονται και προσεύχονται;*

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η ανάπτυξη της Ισλαμοφοβίας, η διάκριση, ο φόβος και το μίσος για το Ισλάμ, η οποία είναι η πιο διαδεδομένη θρησκεία στην Ευρώπη, μετά το Χριστιανισμό και η θρησκεία της πλειοψηφίας σε ορισμένες χώρες και περιοχές όπως στα Βαλκάνια και στον Καύκασο. Η εχθρότητα προς το Ισλάμ που ακολούθησε τις τρομοκρατικές επιθέσεις εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών, της Ισπανίας και της Αγγλίας, τα τελευταία χρόνια, έχει αποκαλύψει τις βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις στις περισσότερες Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Μερικές από τις πιο συνηθισμένες δημόσιες εκφράσεις αυτών των προκαταλήψεων είναι η απουσία της επίσημης αναγνώρισης της θρησκείας, η άρνηση για το χτίσιμο τζαμιών, η μη παροχή εγκαταστάσεων για τις Μουσουλμανικές θρησκευτικές ομάδες ή κοινότητες και οι περιορισμοί για γυναίκες και κορίτσια που φοράνε μαντήλα.

Μια από τις πιο τυπικές προκαταλήψεις ενάντια στο Ισλάμ είναι η λεγόμενη 'ασυμβατότητα' με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η απουσία της δημοκρατίας και οι διαδεδομένες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολλές, κατά κύριο λόγο, Μουσουλμανικές χώρες παρουσιάζονται ως αποδείξεις, παραγνωρίζοντας ότι η θρησκεία είναι μόνο ένας από πολλούς παράγοντες που μπορούν να συνεισφέρουν σε μη δημοκρατικές διακυβερνήσεις.

Πολλές προκαταλήψεις προέρχονται επίσης από την άγνοια για το Ισλάμ, το οποίο πολλοί άνθρωποι σχετίζουν μόνο με την τρομοκρατία και τον εξτρεμισμό και τις πολιτικές ορισμένων χωρών. Πράγματι, το Ισλάμ, όπως και οι περισσότερες θρησκείες, κηρύττει την ανεκτικότητα, την αλληλεγγύη και την αγάπη για τους συνανθρώπους.

ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ

Η ομοφοβία είναι μια αποστροφή ή μίσος για τους ομοφυλόφιλους ανθρώπους, ή για το τρόπο που ζουν ή της κουλτούρας τους, ή γενικότερα για τα άτομα με διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένων των αμφιφυλόφιλων και των διαφυλικών. Παρόλο που οι νομικές μεταρρυθμίσεις στην Ευρώπη έχουν σε μεγάλο βαθμό ενισχύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων ατόμων, οι συνθήκες διαφέρουν αρκετά, από τις αστικές περιοχές όπου ζουν και εργάζονται ανοιχτά οι ομοφυλόφιλοι και δημιουργούν οργανώσεις με σχετικά λιγότερη δυσκολία, μέχρι τις αγροτικές περιοχές και τα μέρη της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, όπου οι ομοφυλόφιλοι μπορεί να αντιμετωπίζουν νόμους με διακρίσεις, παρενόχληση, ακόμη και βία, τόσο από τον κόσμο, όσο και από τις αρχές. Πολλοί άνθρωποι ακόμη πιστεύουν ότι η ομοφυλοφιλία είναι μια ασθένεια, μια ψυχολογική διαταραχή ή ακόμη και μια ηθική αμαρτία. Πολλοί άλλοι συνειδητά ή ασυνείδητα εφαρμόζουν ετερόφυλα πρότυπα σε ομοφυλόφιλα άτομα, φταίγοντάς τους όταν αποτυγχάνουν να συμβιβαστούν με τα είδη συμπεριφοράς που αναμένονται από τους 'κανονικούς ανθρώπους'.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Μήπως τα παιδιά με τα οποία εργάζεστε χρησιμοποιούν βρισιές κατά των ομοφυλόφιλων, έστω και αν δεν τις κατανοούν; Τι μπορείτε να κάνετε για να αντιμετωπίσετε τη γλώσσα αυτή;*

ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Ο όρος 'άτομο με αναπηρία' μπορεί να αναφέρεται σε πολλές διαφορετικές συνθήκες: μια αναπηρία μπορεί να είναι σωματική, πνευματική, αισθηματική ή ψυχο-κοινωνική, προσωρινή ή μόνιμη, και αποτέλεσμα μιας αρρώστιας, τραυματισμού ή γενετικής. Τα άτομα με αναπηρίες έχουν τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα όπως όλοι οι άλλοι άνθρωποι. Ωστόσο, για διάφορους λόγους συχνά τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν κοινωνικά, νομικά και πρακτικά εμπόδια στο να αιτηθούν τα ανθρώπινα τους δικαιώματα επί ίσοις όροις με τους άλλους. Οι λόγοι αυτοί συνήθως πηγάζουν από τις λανθασμένες απόψεις και τις αρνητικές συμπεριφορές για την ίδια την αναπηρία.

Πολλοί άνθρωποι έχουν την εσφαλμένη αντίληψη ότι τα άτομα με αναπηρίες δε μπορούν να είναι παραγωγικά μέλη για την κοινωνία. Η κυριότερη από τις αρνητικές συμπεριφορές, είναι είτε ότι οι άνθρωποι με αναπηρίες είναι 'σπασμένοι' ή 'άρρωστοι' και χρειάζονται διόρθωση ή θεραπεία, ή ότι είναι αβοήθητοι και πρέπει να τους φροντίζει κάποιος.

Αντίθετα, μια θετική συμπεριφορά θεωρεί την αναπηρία ως ένα φυσικό μέρος της ανθρώπινης διαφορετικότητας, που πρέπει να προσεγγίζεται με θετικές προσαρμογές π.χ. οποιαδήποτε μέτρα που σχεδιάζονται για να προωθήσουν την πλήρη συμμετοχή και την πρόσβαση, και να ενδυναμώσουν ένα άτομο να δρα ανεξάρτητα (π.χ. τροχοκάθισμα, ή περισσότερος χρόνος για να εκτελέσει ένα έργο). Αυτή η θετική προσέγγιση προτείνει ότι η κοινωνία έχει υποχρέωση να προσαρμόζεται στο άτομο με αναπηρίες.

Το Κοινωνικό Πρότυπο της Αναπηρίας: Τα εμπόδια που δημιουργούνται από το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, που αναστέλλουν την ικανότητα των ατόμων με αναπηρίες να συμμετέχουν στην κοινωνία και να εξασκούν τα δικαιώματά τους θα πρέπει να εξαλειφθούν. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση θετικών συμπεριφορών και την τροποποίηση των φυσικών εμποδίων (π.χ. κτίρια με πρόσβαση για τροχοκαθίσματα). Σύμφωνα με αυτό το κοινωνικό πρότυπο της αναπηρίας, τα παιδιά με αναπηρίες θεωρούνται τώρα ως παιδιά με 'ειδικές ανάγκες'. Οι κοινωνικοί θεσμοί είναι υποχρεωμένοι

να λαμβάνουν υπόψη τους αυτές τις ανάγκες και να προσαρμόζονται σε αυτές. Σήμερα, μια μεγάλη αναλογία των παιδιών με αναπηρία πάνε σε συνηθισμένο σχολείο.

Ο όρος 'παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες' καλύπτει επίσης αυτούς που αποτυγχάνουν στο σχολείο εξαιτίας λόγων που είναι πιθανό να εμποδίσουν τη συνολική ανάπτυξη και πρόοδό τους. Τα σχολεία πρέπει να προσαρμόζουν τη διδασκτέα ύλη τους, την εκπαίδευση και την οργάνωση ή/και να παρέχουν επιπρόσθετη στήριξη για να βοηθήσουν αυτούς τους μαθητές να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους. Αυτές οι εξελίξεις είναι μέρος του κινήματος για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.²

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Πώς εκπαιδεύονται τα παιδιά με αναπηρίες στη χώρα σας; Ποια είναι η πρόνοια για τα παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες;*

Τον Δεκέμβριο του 2006, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε την πρώτη διεθνή συνθήκη που αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, η **Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ΣΔΑΑ)**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση την υπέγραψε τον Μάρτιο του 2007, προαναγγέλλοντας την ως «την πρώτη οικουμενική Σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων της νέας χιλιετιρίδας».

Η Σύμβαση ορίζει την αναπηρία ως ένα στοιχείο της ανθρώπινης διαφορετικότητας και επαινεί τις συνεισφορές των ανθρώπων με αναπηρίες στην κοινωνία. Απαγορεύει τα εμπόδια στη συμμετοχή και προωθεί την ενεργή ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία. Ο μακροχρόνιος στόχος αυτής της Σύμβασης είναι να αλλάξει τον τρόπο που ο κόσμος αντιλαμβάνεται τα άτομα με αναπηρίες και κατά συνέπεια να αλλάξει τελικά την κοινωνία ως σύνολο.³

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν την ανάγκη να αναπτύξουν σε κάθε παιδί μια ανεκτική, χωρίς διακρίσεις συμπεριφορά και να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον μάθησης που να αναγνωρίζει και να επωφελείται από τη διαφορετικότητα, αντί να την αγνοεί ή να την αποκλείει. Ως μέρος αυτής της ανάπτυξης, αυτοί που εργάζονται με παιδιά, όπως και τα ίδια τα παιδιά, πρέπει να γνωρίζουν τις δικές τους συμπεριφορές διακρίσεων, καθώς και των άλλων. Οι δραστηριότητες που ενθαρρύνουν το παιχνίδι ρόλων και την ενσυναίσθηση βοηθούν τα παιδιά να αναπτύξουν ευαισθητοποίηση και ενσυναίσθηση, καθώς και να αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση και την προσαρμοστικότητα στα παιδιά που βιώνουν διακρίσεις.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει καθιερώσει διάφορα όργανα και προγράμματα για να καταπολεμήσει τις διακρίσεις στην Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενάντια στον Ρατσισμό και την Μισαλλοδοξία (ECPM), η οποία ιδρύθηκε το 1993, εκδίδει συχνά έρευνες για το φαινόμενο του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Επίσης, διοργανώνει διαλόγους στρογγυλής τραπέζης με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και υιοθετεί γενικές συστάσεις πολιτικών που απευθύνονται στις κυβερνήσεις.

Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ένας ανεξάρτητος οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ιδρύθηκε το 2007, παρέχει εμπειρογνωμοσύνη στα κράτη μέλη, για την εφαρμογή του νόμου σε θέματα που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα. Επιπλέον, επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει το κοινό για ερωτήματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών.

Διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες έχουν καθιερώσει ένα είδος εθνικής αρχής ισότητας για να καταπολεμήσουν τις διακρίσεις και να προωθήσουν την ισότητα και την ανεκτικότητα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Η χώρα σας έχει οποιαδήποτε δημόσια αρχή με στόχο να καταπολεμήσει τις διακρίσεις;*

Το Συμβούλιο της Ευρώπης εργάζεται επίσης για την ευαισθητοποίηση του κοινού μέσω διαφορετικών προγραμμάτων. Το 2006-2007, η Ευρωπαϊκή Εκστρατεία Νεολαί-

ας ‘Όλοι Διαφορετικοί-Όλοι Ίσοι’ τόνισε τρεις διαφορετικές αξίες: την διαφορετικότητα (γιορτάζοντας τον πλούτο των διαφορετικών πολιτισμών και παραδόσεων), τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη συμμετοχή (επιτρέποντας σε όλους να παίξουν ένα ρόλο στη δημιουργία μιας Ευρώπης όπου όλοι έχουν το δικαίωμα να είναι οι εαυτοί τους- να είναι διαφορετικοί και ίσοι). Ακόμη μια εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης που ασχολείται με τις διακρίσεις ενάντια στους Ρομά είναι η ‘Dostal’, η οποία είναι μια Ρομάνικη λέξη που σημαίνει ‘αρκετά’. Αυτή η εκστρατεία ευαισθητοποίησης του κοινού στοχεύει στο να φέρει τα άτομα που δεν είναι Ρομά πιο κοντά στους πολίτες που είναι Ρομά.

Παρόλα αυτά η μάχη ενάντια στις διακρίσεις συνεχίζει και το Συμβούλιο της Ευρώπης θα συνεχίσει να τις αντιμετωπίζει.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Bellamy, Carol, La Situation des Enfants dans le Monde: UNICEF, 2004: www.unicef.org/french/sowc04/files/SOWC_04_FR.pdf
- Children’s Etiquette or How to Be Friends with Everybody: Croatian Union of Physically Disabled Persons Associations (CUPDPA), Zagreb, 2002.
- The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Education: UNESCO, Salamanca, 1994: <http://unesdoc.unesco.org/images/0009/000984/098427eo.pdf>
- Tous les Enfants du Monde ont le Droit: Editions Fleurus Presse/UNICEF France, 2007.
- Titley, Gavan, Youth work with Boys and Young Men as a means to prevent violence in everyday life, Council of Europe, 2003.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Συμβούλιο της Ευρώπης: www.coe.int
- ‘Όλοι Διαφορετικοί- Όλοι Ίσοι’: <http://alldifferent-allegal.info>
- Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα: www.ohchr.org/english/
- UNICEF: www.unicef.fr
- Bibliothèque Numérique pour le Handicap: <http://bnh.numilog.com>
- Δήλωση ΕΕ – Ηνωμένα Έθνη : Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, 2007: www.europa-eu-un.org/articles/fr/article_6914_fr.htm
- International Standard Classification of Education (ISCED): UNESCO, 1997: www.unesco.org/education/information/nfsunesco/doc/isced_1997.htm

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Βλέπε Droits Partagés, des droits de l’homme aux droits de l’enfants: www.droitspartages.org
2. Βλέπε International Standard Classification of Education (ISCED): www.unesco.org/education/information/nfsunesco/doc/isced_1997.htm
3. Βλέπετε Δήλωση ΕΕ – Ηνωμένα Έθνη: Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, 2007: www.europa-eu-un.org/articles/fr/article_6914_fr.htm